

Vanvård av skattepengar?

av Bengt-Åke Wennberg

När ett barn omhändertas av samhället – vilket betalas av skattepengar – förväntar vi oss att barnets förutsättningar framåt i livet skall bli bättre – inte sämre. Om barnet behandlas så att det får sämre förutsättningar än det hade från början – om det exempelvis kränks och missbrukas – så är detta vanvård. Då har politiken – vi alla i samhället – inte bara fosterföräldrarna, misslyckats.

På en föreläsning på Ekocentrum i Göteborg 6.3.2013, om behovet av en annan ekonomi, definierade Kåre Olsson begreppen positiv och negativ diskonteringsränta. Diskontering är ett ekonomiskt begrepp som betyder att man investerar nu för att dra nytta av insatsen längre fram. Får barnet bättre förutsättningar för framtiden är diskonteringsräntan positiv. Får det sämre förutsättningar är det vanvård – och då är diskonteringsräntan negativ.

När skatte kronor används är detta inte bara en kostnad för att täcka en insats. Det är också allas vår investering för framtiden. Politiker och vi medborgare är skyldiga att se till att skatte kronorna inte bara täcker

akuta kostnader. Deras användning skall *samtidigt* medföra en positiv diskontering. Ett mer omfattande resonemang om detta och vad Kåre Olsson menar är en annan ekonomi [finns i mitt referat av hans föreläsning som kan laddas ner här.](#)

Av föreläsningen framgår således att våra gemensamma – offentliga – verksamheter *aldrig* kan begränsa sig till att se på våra skattepengar enbart som verktyg för att betala kostnader för olika insatser. Varje skattekrona är också, när den betalas ut, en investering för framtiden som skall gynna oss alla. Den skall ge en positiv diskonteringsränta.

Därför får man hålla sig i stolen för att inte trilla av när man hör om skyhöga ersättningar till olika befattningshavare, migrationsverkets asylboenden, arbetsförmedlingens job-coacher, sjukvårdens poängsystem och friskolornas användning av vinstmedel. Hur berättigade ersättningarna än kan vara så kan var och en av oss förstå att de inte medför en positiv diskonteringsränta.

När det gäller verksamheter i den privata sektorn så drabbar en negativ diskonteringsränta bara ägarna och de som investerat i verksamheten. Deras förluster kan jag leva med. Men om en verksamhet är nödvändig för att skapa ett gott samhälle, och därför finansieras med skattemedel, så kommer en olämplig användning, som ger en negativ diskonteringsränta, att dränera allas våra gemensamma resurser för framtiden. Välfärdsbygget avstannar. Det kan jag inte leva med.

Att ordna en verksamhet så att den erbjuder en positiv diskonteringsränta kräver ofantligt mycket mera intelligens, kunnighet, tankearbete och erfarenhet än att "bara" ordna den så att man nödortfött klarar den löpande verksamheten och betalar dess kostnader. I det första fallet används skattekrönorna på ett sätt som gör det möjligt för oss alla att i framtiden skapa en ännu bättre välfärd. I det andra fallet används skattekrönorna möjligen på ett sätt som effektivt klarar av det akuta behovet, men detta räcker inte, om det samtidigt ger oss alla sämre möjligheter att utveckla välfärd i framtiden.

(Kan någon exempelvis tro att de asylboende som det berättades om i Uppdrag Granskning, så som det är ordnat, för varje dag som går ges allt bättre förutsättningar för att bidra till Sveriges – eller sitt eget lands – framtida välfärd. Jag tror det är tvärtom.)

Det är dock meningslöst att, som Uppdrag Granskning gör, klaga på Migrationsverket, polisen, koppartjuvarna, job-coacherna eller

sjukvården. De som har satts att klara dessa frågor kan inte bättre. De gör så gott de kan. Vi alla är slagna till slant. Den praktiska kunskap och de förutsättningar som skulle varit nödvändiga finns helt enkelt inte. De har aldrig byggts upp. Man har gett upp och viktiga verksamheter lagts ner. Vi får därför leva med att det är som det är.

Jag anklagar således politikerna för att de inte hjälpt oss alla att bygga upp den kollektiva kunskap, de sociala praktiker och den erfarenhet som skulle krävas för att vi nu skall kunna klara dagens utmaningar och rusta oss för framtiden. Politikerna har med andra ord försummat att använda skattemedel till en positiv diskonteringsränta. Vi har blivit dummare – inte klokare. Här har våra politiker ett kollektivt ansvar. Ingen kan svära sig fri. Tyvärr har man föga sjukdomsinsikt. Man fortsätter som man alltid gjort.

Politiker och tjänstemän skall enligt min mening inte bara vara administratörer som sitter på läktaren, styr och ställer och ropar order till oss medborgare på planen. Vi har valt dem för att vårda våra skattepengar och förbättra allas våra kunskaper om vår ekonomi så att vi alla kan hjälpas åt att se till att de investeras på ett sätt som ger en positiv diskonteringsränta. Om politiken inte uppfyller detta krav så tycker jag att det är vanvård av skattepengar.

Lyssnar man på diskussionerna på den socialdemokratiska kongressen, på de andra partiernas möten och på de politiska diskussionerna i massmedia så inser man att det är långt kvar innan vi får fatt i det som Kåre Olsson menar med en annan ekonomi – en ekonomi där vi alla kan hjälpa till att skapa en positiv diskonteringsränta och därför med förtröstan kan se framtiden an. Vanvården riskerar att fortsätta.

Hur kan du se att ni i er verksamhet kan transformera ekonomiska insatser till investeringar med en positiv diskonteringsränta och inte riskera att de bara förslösas som bidrag eller riskerar att på sikt ge en negativ diskonteringsränta.

Referens

Wennberg B-Å (2013) Behovet av en annan ekonomi. Notat och reflektioner utifrån boken av Kåre Olsson.

<https://naetverkssamhaellet.se/Filerpdf/Bloggar/Bloggar2013/KareOnyversion.pdf>